NATUR & KULTUR PÅ ÖREGRUNDS GK

ÖREGRUNDS GOLFKLUBB

Inledning 3
Miljöpolicy 4
Prisad och certifierad 5
Golfklubben bildas 5
Sandviks gård 5
Banan insprängd i Roslagsnatur 5
Områdets historia 6
Informationstavlor utmed banan 7
Naturvård 8
Vatten och banskötsel 9
Gödning & Bekämpning 10
Återvinning 11
Energi 11

Text framtagen av:
Bo Thyselius
Kjell Johansson
Catharina Frostner

Fotografier tagna av:
Kjell Johansson
Carlotto Persson
Jenny Drakenlind

Inledning

På Öregrunds golfklubb bedriver vi sedan många år ett medvetet arbete för att minska vår miljöpåverkan. Målet är givetvis att vi ska bedriva en verksamhet som både på kort och lång sikt är positiv för allt och alla och inte förstör för framtida generationer. Styrelsens uttalade målsättning är att skapa kontinuitet i miljöarbetet genom att fortlöpande se över dagsläget, hitta områden med förbättringspotential och komma överens om nåbara mål. Vi påstår att för att få ut det mesta av idrotten golf, tillsammans med ett allmänt mänskligt välbefinnande, krävs hänsyn och respekt för de miljö-, natur- och landskapsvärden som klubben förvaltar. För alla som arbetar för klubben är målet ett arbete i harmoni med naturen och med ett förståndigt utnyttjande av naturresurserna. Ingen kan göra allt – men alla kan göra något.

Foto: Carlotta Persson

Miljöpolicy

Åtgärderna i Miljöplanen ska sträva efter att uppfylla målen i Öregrunds GK:s miljöpolicy, som vilar på vart och ett av en fyrklövers blad enligt nedan:

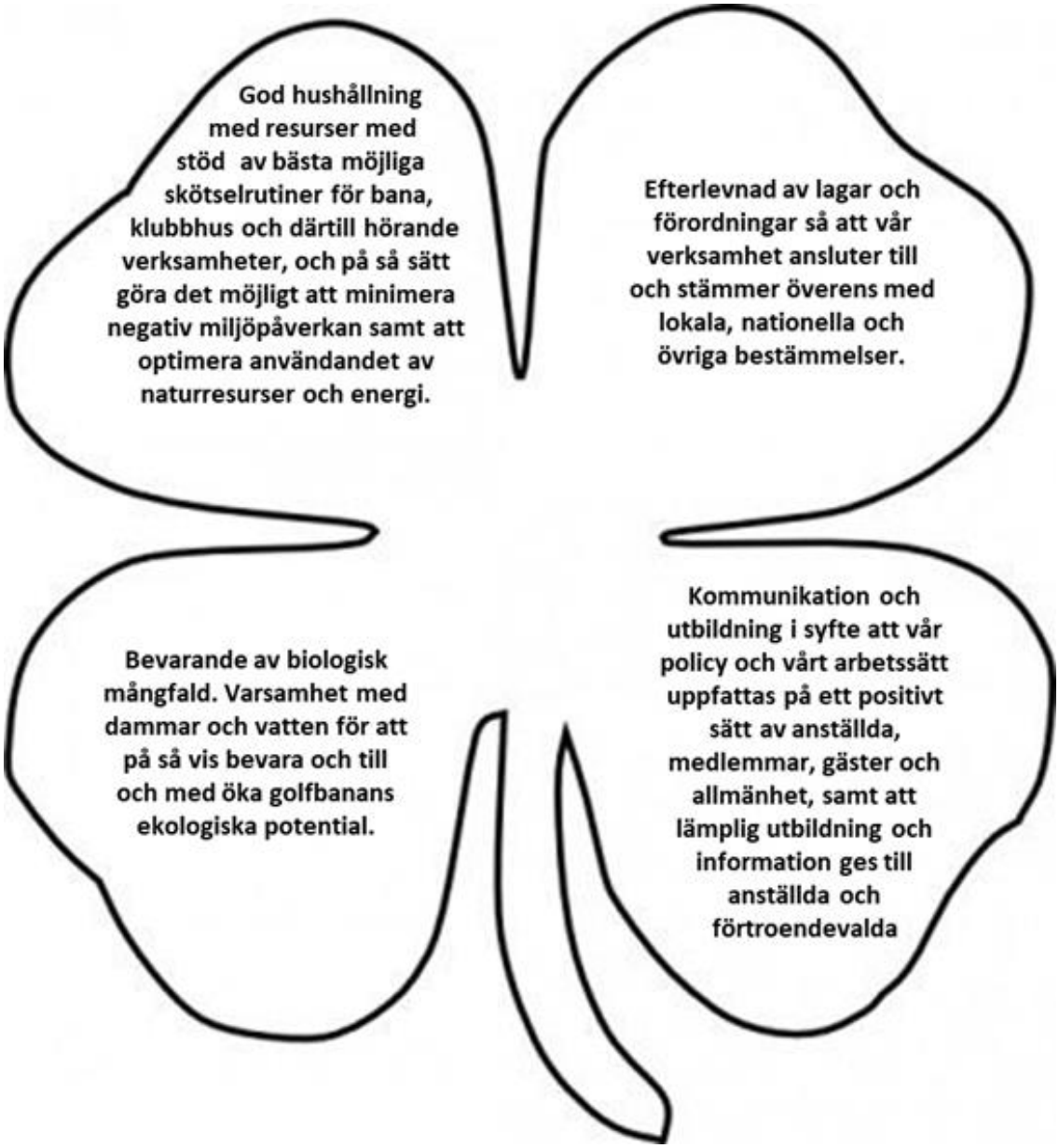

Figur 1. Målen i Öregrund GK:s miljöpolicy.

Prisad och certifierad

Miljö- och naturvård är omgärdade av många lagar och regler. Dessa har hjälpt oss att välja och fokusera på sådant som är väsentligt. För vårt sätt att arbeta fick vi år 2010 Svenska Golfförbundets Miljödiplom och 2013 tilldelades klubben också Swedish Greenkeepers Associations Natur- och miljöpris. Under 2013 blev klubben internationellt miljöcertifierade enligt GEO (Golf Environment Organisation).

Golfklubben bildas

Golfklubben bildades den 30 augusti 1988 vid ett möte på Hasselbacken i Öregrund. År 1993 ombildades klubben till sin nuvarande form. Sedan 1990 arrenderas 75 hektar på Sandviks gård och den 5 juli 1992 invigdes golfbanan. Dessförinnan var fastigheten – Sandvik – en gård med åkrar, betesmark, djur och skog. Vid Bengt Lorichs design av golfbanan lades stor vikt vid att anpassa den till landskapet så naturligt som möjligt.

Sandviks gård

Sandviks gård har gamla anor. Nuvarande ägare är familjen Waldner som haft gården i släkten i närmare 100 år. I samband med ”Laga skiftet” i mitten av 1800-talet flyttades det nuvarande boningshuset hit från Björnäs by. Den huvudsakliga inriktningen på jordbruket var att odla det man behövde för den egna försörjningen och att producera mjölk som förädlades till smör och såldes vidare.

Banan insprängd i Roslagsnatur

Öregrunds golfklubb ligger nära Östersjön ca 150 km norr om Stockholm. Banan och klubben ligger i den norra delen av Stockholms inre skärgård som kallas Roslagen, ett landskap format av den senaste istiden.

Områdets historia

Östhammars- och Öregrundsområdet har en mycket spännande historia och geografi och golfklubben ligger mitt i detta område. När inlandsisen hade smält bort för cirka 10 000 år sedan var berggrunden nedpressad flera hundra meter av de väldiga ismassorna och Roslagen var havsbotten. Urberget, som var täckt av morän, har sedan dess sakta stigit ur havet. Vattennivån på vikingatiden för 1 000 år sedan var sex meter över dagens. Det mesta av marken där golfbanan nu ligger låg då under vatten. Landhöjningen pågår fortfarande och är i Roslagen cirka fem millimeter om året.

Landhöjningen gjorde att farleden via Granfjärden grundades upp och försvårade sjöfarten. Östhammarsborna begärde då hos Rikets råd att få flytta staden till nuvarande Öregrund. Begäran beviljades och 1491 flyttades husen i staden och marken såldes till bönder. Men redan 1521 ville man flytta tillbaka till Östhammar. Så skedde också och 1539 erhöll man nya stadsprivilegier av Gustav Vasa.

Stenmur vid hål 11 (fotograf Carlotto Persson).

Den 17 juli 1719 drabbades staden av ryssarnas härjningar. Staden brändes ner. Den enda byggnad som klarade sig var kyrkan men den var då plundrad på sina inventarier. Efter återuppbyggnaden utvecklades staden till en hantverksstad och 1771 fanns 31 hantverkare. 650 personer bodde i staden. Under de kommande seklerna var Östhammar en betydande sjöfartsstad. Man seglade främst på hamnar runt Östersjön. I lasten hem hade man med sig salt, humle, tågvirke, dyrbara tyger, kryddor, brännvin, öl, vin och mycket annat. Exporten bestod bland annat av järn från de uppländska bruken.

Informationstavlor utmed banan

Området anses ha högt kulturhistoriskt värde och vid varje hål finns informationstavlor som ger besökaren möjlighet att ta del av områdets historia och naturvärden. Alla hål har också namn efter vad respektive plats kallades då man bedrev jordbruk på gården Sandvik. Ett exempel är hål 10 där vi finner två jordkällare på vänster sida om tee.

Hål 10 Jordkällarna. De båda jordkällarna på vänster sida om hålet utnyttjades tidigare till förvaring av mjölk som användes till att tillverka ost. På sommaren kyldes mjölken genom att mjölkkrukorna sänktes ned i brunnen (fotograf Carlotto Persson).

Naturvård

Golfhålen samt områdena mellan hålen som klubben arrenderar tar cirka 90 hektar mark i anspråk. Därutöver äger klubben ca 50 hektar mark i direkt anslutning till befintlig bana. Tillsammans med fastighetsägaren arbetar klubben ständigt på att få landskapet att behålla den typiska roslagskaraktären. De dominerande trädslagen är tall och björk.

Genom nuvarande skötsel harmonierar banans miljö väl med det omgivande landskapet och tar hänsyn till naturvärden och kulturarv. Klubben har satt upp cirka 50 fågelholkar på banan, låter några döda träd ligga kvar på marken och har bestämt sig för att så frön av ängsgräs i vissa delar av naturområdena.

Döda träd får ligga kvar i skogen (fotograf Jenny Drakenlind).

Vatten och banskötsel

Golfanläggningen är byggd på en sluttning vilket innebär att vatten silar över banan mot den lägsta delen som utgör en våtmark på havsytans nivå norr om hålen 12 och 13. Kärret var till för cirka 150 år sedan en vik av Granfjärden men landhöjningen har nu gjort att det är ett av flera kärr ner mot fjärden.

Vi har byggt ett bevattningssystem som inkluderar två dammar intill hål 8 vid den högsta punkten på banan. Till dessa pumpar vi vatten från invallningsdammen vid hål 12 och 13 ut till banan för bland annat bevattning. Invallningsdammen utgör således ett förnämligt vattenmagasin till bevattningen av banan.

Ena dammen vid hål 8 (fotograf Carlotto Persson).

För att hålla vår golfbana i trim krävs stora mängder vatten. Den totala förbrukningen för bevattning av fairway, greener och tees är genom vattenmätning cirka 20 000 kubikmeter årligen. Ett så stort uttag av vatten är inte bara krävande ur vattenresurssynpunkt utan även ur energisynpunkt. Det mesta av vår banas bevattningsvatten kommer från de näringsrika dammarna som fylls på genom naturlig tillrinning av ytvatten. Vatten som används till dryck och matlagning samt övrigt i klubbhusområde och maskinhall tas från en borrad brunn.

För att begränsa vattenkonsumtionen sår vi vid nyanläggningar torktåliga och mindre näringskrävande grässorter som dessutom har god sjukdomsresistens. Vi ser även till att vattenspridarna styrs så att de avsedda ytorna bevattnas.

För att vårda vattenkvaliteten gäller att minimera utsläppen av näringsämnen. Analyser av dricksvatten och bevattningsvatten, som utförs minst en gång om året, visar ingen negativ inverkan från banan. Några av dammarna innehåller större vattensalamander och mindre vattensalamander och en rik flora av vattenväxter, vilket också är tecken på god vattenkvalitet. Detsamma gäller för antalet växter på banan som visats i undersökningar.

Vattenväxter i en av våra dammar (fotograf Jenny Drakenlind).

Gödning & Bekämpning

Det största problemet med gödsling är att en del av den tillförda näringen riskerar att lakas ut av regnvatten och konstbevattning. Genom att tillföra gödning i små och täta givor som gräset konsumerar direkt minskar också risken för näringsläckage.

För bedömning av näringsbehovet tas med jämna mellanrum jord- och växtsaftprover, som skickas till LMI för analys. Skötselplanen visar mängden gödning som påföres de olika ytorna under en växtsäsong. Eftersom gräsklippet på fairway får vara kvar bortförs ingen näring och därför behöver endast små mängder gödning tillföras.

Klubben använder endast ett bekämpningsmedel och endast för ett ändamål, en fungicid för att bekämpa svampangrepp på greenerna. Klubben har sedan ett par år med jämna mellanrum använt en process kallad "Compost tea", en helt biologiskt metod som producerar en kompost som minimerar svampangrepp på greenerna.

Vy över green 17 mot hål 1 och dammen som skiljer dem åt (fotograf Carlotto Persson).

Återvinning

Klubben har återvinning och återanvändning för alla viktiga fraktioner. Arbetet bedrivs på många områden av personal och medlemmar. Idag källsorteras komposterbart avfall från restaurangen, kartonger och pappemballage samt miljöfarligt avfall, främst från verkstaden. Organiskt avfall från restaurangen hämtas av ett företag, övrigt lämnas till kommunens återvinningsstation.

Energi

Att hushålla med energi är något som klubben prioriterar. Dels är det viktigt att ur perspektivet klimatpåverkan minska utsläppen av växthusgaser, dels kan förstås utgifterna för till exempel elanvändning minska. 2010 genomfördes en energideklaration för maskinhallen och klubbhuset. Med denna som utgångspunkt inser vi att det finns flera områden där energiförbrukningen skulle kunna minska. Det kan handla om allt från att hitta bra rutiner för att stänga datautrustning och använda armaturer med lågenergilampor, till att köra bevattningsanläggningen på ett optimalt sätt. För uppvärmning av klubbhuset har vi bytt till luft-luftvärmepumpar och maskinhallen värms med bergvärmepump. Diesel/bensin används främst för fordon som används för att hantera golfbanan medan golfbilarna drivs med el.

ÖREGRUNDS GOLFKLUBB

Sandviks Gård

742 91 Östhammar

Telefon: 0173-324 50

info@oregrundsgk.com

www.oregrundsgk.com